

8 Možnosti vzdělávání dětí, žáků a studentů se sluchovým postižením

Organizace vyučování u žáků se sluchovým postižením, orální metoda, totální komunikace, bilingvální přístup, využití znakového jazyka - neslyšící pedagog, vzdělávací systém v ČR, integrace dětí, žáků a studentů se sluchovým postižením.

Situace po roce 1991 – dosud

(posun v možnostech výchovy a vzdělávání dětí, žáků a studentů se SP)

- Integrace do běžných škol
- vznik speciálně-pedagogických center
- vznik středisek rané péče (pro SP v r. 2001)
- Právo jedinců se sluchovým postižením na vzdělávání prostřednictvím nebo pomocí znakového jazyka
- Zřizování nových škol pro SP (včetně soukromých škol)
- Vytvoření podmínek pro metodu bilingválního vzdělávání
- Rozšíření nabídky na sekundárním stupni vzdělávání o nové maturitní i nematuritní obory vhodné pro jedince se SP
- Vydávání odborných publikací se surdopedickou problematikou
- Vydávání učebnic a učebních textů pro sluchově postižené žáky a metodických materiálů pro učitele (na různých nosičích)
- Zkvalitnění odborné a pedagogické přípravy a připravenosti učitelů žáků se SP
- Vytvoření podmínek SP pro vysokoškolské studium

Komunikační přístupy užívané ve vzdělávání jedinců se sluchovým postižením

Vycházejí z přístupu k hluchotě jako takové (medicínský x kulturní náhled)

1. Přístup monoligvální/monokulturní (hluchota – defekt/handicap)

2. Přístup bilingvální/bikulturní

(hluchota – kulturní odlišnost)

3. Totální komunikace

Možnosti vzdělávání

- Integrace do běžného školského zařízení
- Vzdělávání v rámci speciálního školství (školy pro sluchově postižené)
- *Legislativa:*
 - zákon č. 561/2004 Sb. (472/2011 Sb.)
 - vyhláška č. 72/2005 Sb. (116/2011 Sb.)
 - vyhláška č. 73/2005 Sb. (147/2011 Sb.)

Mateřské školy pro sluchově postižené

- *diagnostické úkoly*, které upřesní možnosti dítěte a individuálně na tyto schopnosti navazuje
- úzká **spolupráce** školy s **SPC**
- **doporučená docházka** alespoň poslední rok před nástupem do základní školy
- přístup ke vzdělávání mohou školy zvolit **orální, bilingvální nebo uplatňovat zásady totální komunikace**

Úkoly MŠ pro sluchově postižené

- navazování komunikace
- tvoření a rozvíjení hlasu
- rozvíjení zrakového vnímání
- rozvoj hmatového vnímání, motoriky
- reedukace či edukace sluchu
- rozvíjení řeči od nejranějšího věku a snaha vytvořit u dětí kladný vztah k mluvení
- začátky čtení pomocí globální metody
- dosažení funkční komunikace

Základní škola pro sluchově postižené

- volba vzdělávacího programu je plně v kompetenci **ředitele školy**, který zohlední při vypracování **školního vzdělávacího programu**
- přístup ke vzdělávání mohou školy zvolit **orální, bilingvální nebo uplatňovat zásady totální komunikace**
- **povinná školní docházka může být** pro žáky se sluchovým postižením **prodloužena o jeden rok**, tedy *desetiletá* (školský zákon č. 561/2004 Sb., vyhláška č. 73/2005 Sb.)
- **předměty**

Střední školy pro sluchově postižené

Maturitní x nematuritní obory (viz seznam škol a oborů + webové stránky)

Terciární vzdělávání studentů se sluchovým postižením

- speciální studijní obory pro studenty se sluchovým postižením tvoří:
 - * „**Výchovná dramatika neslyšících**“ realizovaná na JAMU v Brně, Divadelní fakulta
 - * „**Čeština v komunikaci neslyšících**“ na Filozofické fakultě UK v Praze, Ústav českého jazyka a teorie komunikace
 - * jiné studijní obory jsou studentům se sluchovým postižením přístupny v integrované formě a pro mnohé z nich je to vlastně první společné vzdělávání s intaktní populací.

Vzdělávání v běžných školských zařízeních (integrace)

Výhody

- dítě nemusí během týdne bydlet v internátě nebo brzy ráno dojíždět do vzdálené speciální školy
- identifikace se skupinou slyšících dětí
- běžná škola je pro dítě výzvou a silným podnětem
- doma má dostatek mluvních vzorů k napodobování

- integrované děti vykazují celkově lepší školní a řečové výkony, než děti v internátní speciální škole
- musí se mnohem více vyrovnávat s všedními potížemi, než žáci v chráněném prostředí internátu
- význam i pro slyšící děti
- lepší návaznost školy na SŠ a VŠ

Nevýhody:

- ✓ učitel běžné školy si nemusí vždy uvědomovat, že dítě se SP vyžaduje speciální přístup → dítě nemá z vyučování dostatečný zisk
- ✓ Dítě se SP se může ve třídě běžné školy cítit izolované, nešťastné či přetížené
- ✓ tř. učitelé nemohou vždy brát na žáky se SP speciální ohledy jako učitelé speciálních škol, což je dáno velkým počtem žáků ve třídě
- ✓ slyšící spolužáci nejsou vždy ochotni dítěti se SP pomoci
- ✓ třídy se špatnou prostorovou akustikou a zvýšenou hladinou hluku
- ✓ rodiče – větší vytížení během týdne